

17.08.2020

Asia/9

§ 437

V 9.9.2020, Valtuutettu Anna Vuorjoen aloite erityisen tuen järjestämisestä lukioissa

HEL 2020-001116 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Anna Vuorjoen ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Anna Vuorjoen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Anna Vuorjoki ja 20 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää nykyistä tuetumman opetuksen järjestämisestä lukioissa sekä mahdollisuudet sen toteuttamiseen. Vaihtoehtoina voisivat olla esimerkiksi erityisluokkamuotoinen opetus tai lukiolinja erityisammattioppilaitoksessa.

Kaupunginhallitus toteaa, että opiskelijat saavat kaupungin lukioissa monipuolisesti tukea sekä oppimiseen että hyvinvointiin liittyviin haasteisiin. Kaupunginhallitus ei kannata aloitteessa esitettyä erityisluokkamutoista lukio-opetusta vaan katsoo, että oppimisen tukea on tarkoituksenmukaisempaa vahvistaa kehittämällä jo olemassa olevia toimin-

tamalleja ja opiskelijälähtöisiä pedagogisia ratkaisuja. Niiden avulla mahdollistetaan tukea tarvitsevien opiskelijoiden osallisuus ja oppiminen yhdessä muiden kanssa.

Lukiolain mukaan oppimisen tukea ja erityisopetusta annetaan opiskelijan yksilöllisen pedagogisen tuen tarpeen mukaan. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen sisältöä on kuvattu tarkemmin uusissa opetussuunnitelman perusteissa, jotka otetaan käyttöön syksyllä 2021 aloittavilla opiskelijoilla. Helsingissä paikallista opetussuunnitelmaa tehdään parhaillaan uusien perusteiden pohjalta. Kaupungin lukioissa toteutetaan jo nyt suurelta osin uuden opetussuunnitelman perusteiden mukaista oppimisen tukea ja erityisopetusta. Lukioiden erityisopetuksen kehittäminen on kirjattu myös lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen tähtäävän Mukana-ohjelman toimenpiteisiin. Lukioiden erityisopetuksen kehittämishankkeessa vahvistetaan etenkin erityisopettajan ja aineenopettajien yhteistyötä sekä tuen tarpeen tunnistamista.

Helsingin kaupunki järjestää lukiokoulutusta 11 suomenkielisessä ja kolmessa ruotsinkielisessä lukiossa. Tällä hetkellä jokaisessa suomenkielisessä lukiossa on oma kokoaikainen erityisopettaja ja ruotsinkielisissä lukioissa toimii yksi erityisopettaja. Oppimisen tuen tarvetta arvioidaan opintojen alussa sekä opintojen aikana yhdessä opiskelijan kanssa. Erityisopettaja tekee yhteistyötä aineenopettajien, opinto-ohjaajien ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Lukioissa on tarjolla tuki- ja lisäopetusta. Erilaiset avoimet oppimisen tuen toteutukset, kuten rästäpajat ja tukipajat, mahdollistavat opiskelijalle tuen saamisen joustavasti. Opiskelutaitoja parantavat ja hyvinvointia lisäävät kurssit tarjoavat opiskelijalle lisätukea oppimiseen. Lukioissa on esimerkiksi toteutettu erityisopettajan ja aineenopettajan yhteisiä kursseja, joissa opiskelija voi vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan tai jonkin oppiaineen osaamista. Erityisopettajan ja opiskeluhuollon yhteistyössä opiskelija saa tukea elämänhallinnan ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Erityisopettaja ohjaa opiskelijoita opiskelutaitojen vahvistamisessa ja oppimisen esteiden ylittämässä myös yksilöllisesti. Opiskelijan jaksamista ja opintojen etenemistä tuetaan opiskeluvaihtojen ohjauksella ja ryhmänohjaajan tuella. Tarvittaessa opiskelija saa yksilöllisiä opiskeluhuollon palveluja opiskelukyvyvyyden vahvistamiseksi.

Aloitteessa esitetään oppimisen tuen käytännön toteutusmahdollisuutena lukiolinjaa ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Ammatillisen koulutuksen järjestäminen vaativana erityisenä tukena edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää järjestämislupaa. Vaativa erityinen tuki on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia tai vamma tai sairaus, jonka vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä ja laaja-

17.08.2020

Asia/9

alaista erityistä tukea. Helsingin kaupungilla ei ole vaativan erityisen tuen järjestämislupaa eikä ammatillisilla erityisoppilaitoksilla lukiokoulutuksen järjestämislupaa, joten aloitteessa esitettyä vaihtoehtoa ei ole nykyisissä puitteissa mahdollista toteuttaa.

Asiasta on saatu kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto. Vastaus on lausunnon mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteen, jonka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtaja päätti 15.4.2020 § 3, että hallintosäännön 30 luvun 11 §:ssä tarkoitetut valtuutetun aloitteet, joiden kaupunginvaltuustolle esittämisen määräaika on 1.4.-7.10.2020, tulee kaupunginhallituksen esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi viimeistään 7.10.2020. Hallintosäännön 30 luvun 20 §:n mukaan kaupunginvaltuuston puheenjohtaja voi erityisestä syystä myöntää kaupunginhallitukselle luvan 30 luvussa tarkoitettujen määräaikojen ylittämiseen.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Maria Nyfors, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 21731
maria.nyfors(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Anna Vuorjoen aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 14.04.2020 § 84

HEL 2020-001116 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Anna Vuorjoen valtuustoaloitteesta erityisen tuen järjestämiseksi lukio-opinnoissa:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä lukiolaisten erilaisten valmiuksien ja oppimisen tuen tarpeiden huomioimista lukio-opetuksessa. Helsingin kaupungin lukioissa opiskelija saa monipuolisesti tukea oppimiseen sekä hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistamiseen. Oppimisen tukea lukiokoulutuksessa tulee lautakunnan mielestä vahvistaa kehittämällä pedagogisia menetelmiä, lukion henkilökunnan yhteistyötä sekä jo olemassa olevia oppimisen tuen toimintamalleja lukiokoulutuksen kokonaisuudistusta vastaavalla tavalla.

Lukiolaki ja lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 uudistavat lukiokoulutusta

Lukiolain (714 /2018) 28 §:n mukaan opiskelijalla on oikeus saada erityisopetusta ja muuta oppimisen tukea yksilöllisten tarpeidensa mukaisesti. Tukitoimet toteutetaan opetushenkilöstön yhteistyönä. Lukiolaisissa ei säädetä erityisestä tuesta. Oppimisen tukea ja erityisopetusta annetaan opiskelijan yksilöllisen pedagogisen tuen tarpeen mukaan.

Lukion opetussuunnitelman perusteet 2019 kuvaa tarkemmin oppimisen tuen ja erityisopetuksen sisältöä. Oppimisen tuen tavoitteena on tukea opiskelijaa lukio-opintojen suorittamisessa, edistää opiskelijan hyvinvointia ja jaksamista sekä antaa valmiuksia jatko-opintoihin siirtymiseen. Opetussuunnitelman perusteet ohjaa aineenopettajia käyttämään monipuolisia pedagogisia menetelmiä ja oppimisympäristöjä sekä vahvistaa aineenopettajan roolia oppimaan oppimisen taitojen ohjauksessa. Erityisopetus tukee aineenopetusta, ja sitä on mahdollista toteuttaa eri tavoin. Erityisopettaja tekee yhteistyötä muiden opettajien kanssa tukea tarvitsevan opiskelijan oppimiseen ja opetukseen liittyvissä kysymyksissä.

Koulutuksen järjestäjät päättävät paikallisen opetussuunnitelmansa lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta. Lukiolain ja lukion opetussuunnitelman perusteiden oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat velvoitteet astuvat voimaan, kun lukion uusi opetussuunnitelma otetaan käyttöön 1.8.2021 aloittavilla opiskelijoilla. Helsingin kaupungin lukioiden paikallista opetussuunnitelmaa tehdään parhaillaan.

Helsingin kaupungin lukioissa toteutetaan jo suurelta osin nykyisen lukiolain ja lukion opetussuunnitelman perusteiden 2019 mukaista oppimisen tukea ja erityisopetusta. Lukiolaisten oppimista tukevia ratkaisuja kehitetään edelleen moniammatillisessa yhteistyössä osana lukioiden opetussuunnitelmatyötä ja uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijalähtöistä ja kaikkien opiskelijoiden osallisuuden mahdollistavaa pedagogiikkaa ja toimintakulttuuria.

Oppimisen tuki Helsingin kaupungin lukioissa

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

Helsingin kaupunki järjestää lukiokoulutusta 11 suomenkielisessä ja 3 ruotsinkielisessä lukiossa. Lukiokoulutusta aikuisille tarjoavat Helsingin aikuislukio ja Tölö gymnasiumin aikuiskoulutuslinja. Kaupungin lukioiden erityisopetusta on vahvistettu viime vuosina. Tällä hetkellä jokaisessa kaupungin suomenkielisessä lukiossa on oma kokoaikainen erityisopettaja. Ruotsinkielisissä lukioissa toimii yksi erityisopettaja. Kaupungin lukioiden lisäksi Helsingissä toimii yli 20 yksityistä ja valtion lukiota. Yksityiset ja valtion lukiot vastaavat itsenäisesti omasta toiminnastaan.

Lukiolaisen oppimisen tuen tarvetta arvioidaan opintojen alussa sekä opintojen aikana yhdessä opiskelijan kanssa. Helsingin kaupungin suomenkielisten lukioiden opiskelijoista 9,5 prosentille on tehty oppimisen tuen suunnitelma (tilanne 11.2.2020, nuorten lukiokoulutus). Oppimisen tuen suunnitelmassa kuvataan muun muassa opiskelijalle suunnitellut pedagogiset ratkaisut eri oppiaineissa.

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelija saa monipuolisesti tukea oppimiseen sekä hyvinvoinnin ja jaksamisen vahvistamiseen. Oppimisen tuki toteutetaan aineenopettajien, erityisopettajien, opinto-ohjaajien sekä opiskeluhuollon henkilöstön yhteistyönä. Lukioissa on tarjolla tukio-
petusta ja lisäopetusta. Erilaiset avoimet oppimisen tuen toteutukset, kuten rästäpajat ja tukipajat, mahdollistavat opiskelijalle tuen saamisen joustavasti. Osassa lukiota toteutetaan myös vertaisoppimiseen perustuvia oppimisen tuen ratkaisuja. Eri oppilaineiden tukikurssit sekä opiskelutaitoja parantavat ja hyvinvointia lisäävät kurssit tarjoavat opiskelijalle lisätukea oppimiseen. Lukioissa on esimerkiksi toteutettu erityisopettajan ja aineenopettajan yhteisopettajuutena kursseja, joissa opiskelija voi vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan tai jonkin oppiaineen osaamista. Erityisopettajan ja opiskeluhuollon henkilöstön yhteistyössä toteutetuilla kursseilla opiskelija saa tukea opiskelukyvyyn, elämänhallinnan ja sosiaalisten taitojen vahvistamiseen. Lukion erityisopettaja ohjaa opiskelijoita opiskelutaitojen vahvistamisessa sekä oppimisen esteiden ylittämässä myös yksilöllisesti. Opiskelijan jaksamista ja opintojen etenemistä tuetaan myös opiskeluvalintojen ohjauksella sekä ryhmänohjaajan tuella. Tarvittaessa opiskelija saa yksilöllisiä opiskeluhuollon palveluja opiskelukyvyyn vahvistamiseksi.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kannata erityisluokkamutoista lukiopetusta. Helsingin kaupungin lukioissa on jo käytössä useita toimintamalleja ja menetelmiä, joilla lukioiden henkilöstö voi tukea opiskelijoita opintojen etenemiseen liittyvissä vaikeuksissa. Lautakunnan mielestä lukiolaisten oppimisen tukea on tarkoituksenmukaisempaa vahvistaa kehittämällä edelleen lukioiden oppimista tukevia toimintamalleja ja opiskelijalähtöisiä pedagogisia ratkaisuja, joilla mahdollistetaan oppimisen tukea tarvitsevien opiskelijoiden osallisuus ja oppiminen yhdessä

muiden kanssa. Oppimisen tuen ja erityisopetuksen kehittämistyötä tehdään jo osana paikallista opetussuunnitelmatyötä ja uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa. Erityisluokkamuotoinen lukio-opetus ei myöskään tukisi lukiouudistuksen tavoitetta lisätä mahdollisuuksia yksilöllisiin opintovalintoihin, jotka osaltaan edistävät lukiolaisten opiskelumotivaatiota ja opintoihin sitoutumista.

Ammatilliset erityisoppilaitokset toteuttavat vaativaa erityistä tukea

Aloitteessa esitetään oppimisen tuen käytännön toteutusmahdollisuutena lukiolinjaa ammatillisissa erityisoppilaitoksissa. Ammatillisen koulutuksen lainsäädännön (531/2017) mukaan ammatillisten tutkintojen ja koulutuksen järjestäminen vaativana erityisenä tukena edellyttää opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämää tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupaa. Vaativa erityinen tuki on tarkoitettu opiskelijoille, joilla on vaikeita oppimisvaikeuksia tai vaikea vamma tai sairaus, joiden vuoksi opiskelija tarvitsee yksilöllistä, laaja-alaista ja monipuolista erityistä tukea tai joiden moniammatillisen ja monialaisen palvelujen tarve on muutoin merkittävä. Helsingin kaupungilla ei ole vaativan erityisen tuen järjestämislupaa eikä ammatillisilla erityisoppilaitoksilla lukiokoulutuksen järjestämislupaa.

Mukana-ohjelma

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Kaupunginhallitus on 19.3.2018 tekemällään päätöksellään kohdistanut erillismäärärahan lukioiden erityisopetuksen kehittämiseen. Lukioiden erityisopetuksen kehittäminen on yksi lasten ja nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeen 2017–2021 Mukana-ohjelman toimenpiteistä. Lukioiden erityisopetuksen kehittämishankkeessa vahvistetaan etenkin erityisopettajan ja aineenopettajien yhteistyötä sekä lukioiden henkilökunnan osaamista oppimisen tuen tarpeen tunnistamiseen ja tuen toteuttamiseen liittyvissä kysymyksissä.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää tärkeänä opiskelijoiden erilaisten valmiuksien ja oppimisen tuen tarpeiden huomioimista lukio-opetuksessa. Lautakunta ei kannata erityisluokkamuotoista lukio-opetusta tai lukiolinjaa ammatillisessa erityisoppilaitoksessa. Lukiolaisten oppimisen tukea on tarkoituksenmukaisempaa vahvistaa kehittämällä lukiokoulutuksen pedagogisia menetelmiä, toimintamalleja ja toimintakulttuuria opiskelijalähtöisyyttä sekä oppimisen tukea tarvitsevien opiskelijoiden osallisuutta edistävällä tavalla. Lukiokoulutuksen oppimisen tuen kehittäminen tapahtuu osana lukioiden paikallista opetussuunnitelmatyötä ja uuden opetussuunnitelman käyttöönottoa sekä Mukana-ohjelman kehittämishankkeena.

Käsittely

14.04.2020 Ehdotuksen mukaan

Vastaehdotus:

Vesa Korkkula: Kohdassa (10):

a) Poistetaan kohdassa (10) ensimmäinen lause

" Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kannata erityisluokkamutoista lukio-opetusta."

b) Lisäksi kohdan (10) kolmannen virkkeen "tarkoituksenmukaisempaa" muutetaan muotoon "tarkoituksenmukaista"

c) Muutetaan kappaleen (10) viimeinen virke muotoon "Erityisluokkamutoisen

lukio-opetuksen haaste on, että se ei tukisi lukiouudistuksen tavoitetta lisätä mahdollisuuksia yksilöllisiin opintovalintoihin, jotka osaltaan edistävät lukiolaisten opiskelumotivaatiota ja opintoihin sitoutumista."

Kohdassa (13):

a) Poistetaan kohdassa (13) virke "Lautakunta ei kannata erityisluokkamutoista

lukio-opetusta tai lukiolinjaa ammatillisessa erityisoppilaitoksessa."

b) Muutetaan kohdassa (13) kolmannessa virkkeessä sana "tarkoituksenmukaisempaa"

muutetaan muotoon "tarkoituksenmukaista".

Kannattaja: Petra Malin

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Kohdassa (10): a) Poistetaan kohdassa (10) ensimmäinen lause

" Kasvatus- ja koulutuslautakunta ei kannata erityisluokkamutoista lukio-opetusta." b) Lisäksi kohdan (10) kolmannen virkkeen "tarkoituksenmukaisempaa" muutetaan muotoon "tarkoituksenmukaista" c) Muutetaan kappaleen (10) viimeinen virke muotoon "Erityisluokkamutoisen

lukio-opetuksen haaste on, että se ei tukisi lukiouudistuksen tavoitetta lisätä mahdollisuuksia yksilöllisiin opintovalintoihin, jotka osaltaan edistävät lukiolaisten opiskelumotivaatiota ja opintoihin sitoutumista."

Kohdassa (13): a) Poistetaan kohdassa (13) virke "Lautakunta ei kan-

17.08.2020

Asia/9

nata erityisluokkamutoista lukio-opetusta tai lukiolinjaa ammatillisessa erityisoppilaitoksessa.” b) Muutetaan kohdassa (13) kolmannessa virkkeessä sana ”tarkoituksenmukaisempaa” muutetaan muotoon ”tarkoituksenmukaista”.

Jaa-äännet: 10

Ted Apter, Fatim Diarra, Martina Harms-Aalto, Emma Kari, Pia Kopra, Johanna Laisaari, Dani Niskanen, Hannu Oskala, Matias Pajula, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 1

Petra Malin

Tyhjä: 2

Ville Jalovaara, Vesa Korkkula

Poissa: 0

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi tässä äänestyksessä esittelijän ehdotuksen äänin 10-1. Tyhjää äänesti 2.

24.03.2020 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Mari Mulari, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 83274
mari.mulari(a)hel.fi